

**Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego w Zespole
Szkolno-Przedszkolnym im. Noblistów Polskich w Lesznowoli
rok szkolny 2025/2026**

Lesznowola, wrzesień 2025 r.

WSTĘP

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego obejmuje działania podejmowane przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. Skierowany jest zarówno do uczniów, rodziców i nauczycieli. Zmiany na rynku pracy, pojawienie się nowych zawodów wymaga od dzisiejszych absolwentów szkół umiejętnego planowania własnej kariery zawodowej, dużej mobilności i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Misją WSDZ jest wieloetapowe przygotowanie uczniów do samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru drogi edukacyjnej i kształtowania własnej kariery zawodowej w oparciu o możliwości, wiedzę i warunki.

PODSTAWA PRAWNA

- Zajęcia z doradztwa zawodowego są organizowane na podstawie **ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.**, gdzie system oświaty zapewnia w szczególności:
 - dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy,
 - kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych; przygotowywanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia,
 - warunki do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego;
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji narodowej z dnia 12 lutego 2019 r.**, które określa treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób realizacji doradztwa zawodowego oraz zadania doradcy zawodowego.

- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r.**
w sprawie doradztwa zawodowego określa, na czym polega doradztwo zawodowe oraz jakie są jego cele na poszczególnych etapach edukacji, wyszczególniając:
 - preorientację zawodową dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego,
 - orientację zawodową dla klas I-VI szkół podstawowych,
 - działania w zakresie doradztwa zawodowego dla klas VII i VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych.
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 marca 2017r.**
w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół nakłada obowiązek realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkoły podstawowej w wymiarze 10 godzin w całym okresie nauczania.
- §11 **rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017r.** w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 09 sierpnia 2017r.** w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

I. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu jest procesem będącym sekwencją decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, zdolności), zainteresowania, umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości, czynniki emocjonalne, zdrowotne, a także wpływ otoczenia i aktywność własna;
- działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
- WSDZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

II. Cele programu WSDZ

Przygotowanie uczniów do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu. Cel główny wykazuje konieczność kształcenia u uczniów konkretnych umiejętności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych. Jest zobowiązaniem całej społeczności szkolnej do systematycznych oddziaływań wychowawczo – doradczych.

CELE OGÓLNE WSDZ:

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest:

- Wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy;
- Rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji;
- Stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest:

- Poznawanie własnych zasobów;
- Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy;
- Kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji;
- Stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII jest:

- Przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów
- Informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU DLA KLAS I-III

1. POZNANIE SIEBIE – uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;

- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO - ZAWODOWYCH – uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. prezentowanie swoich talentów, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze).

CELE SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS IV-VI:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- określa własne zainteresowania, zdolności i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- wskazuje na różne sposoby zdobywania wiedzy (korzystając ze znanych mu przykładów) oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO - ZAWODOWYCH – uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjnych i zawodowych;
- planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio, jak i pośrednio (otoczenie) z jego osobą.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m. in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole (np. projekty edukacyjne) lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych).

CELE SZCZEGÓŁOWE DLA KLAS VII-VIII:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób i innych źródeł;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskania;
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO - ZAWODOWYCH – uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- określa cele i plany edukacyjno – zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej i wyjaśnia w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- planuje ścieżkę edukacyjno – zawodową uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców m. in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych - zajęciach z wychowawcą a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez specjalistów (psycholog, pedagog lub innych nauczycieli);
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (konkursy, projekty edukacyjne) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, udział w wycieczkach zawodoznawczych).

III. Adresaci działań

Działania związane z doradztwem zawodowym kierowane są do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Działania kierowane do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;

- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych (realizacja zagadnień doradztwa zawodowego podczas zajęć w klasach VII – VIII);
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne, giełdy szkół;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, tablice informacyjne;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową.

Działania kierowane do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej;
- umożliwienie udziału w projektach, szkoleniach i kursach związanych z obszarem doradztwa zawodowego, wymiana doświadczeń;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Działania kierowane do rodziców:

- systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zdolnościach, zainteresowaniach;
- informowanie o wydarzeniach (targach edukacyjnych, dniach otwartych w szkołach);
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych;

- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno – zawodowych uczniów;
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

IV. Realizatorzy zadań

W realizację zadań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele, wychowawcy, wychowawcy świetlicy, specjaliści m.in. pedagog, psycholog, oraz inne osoby zatrudnione w szkole np. pielęgniarka szkolna.

Doradztwo zawodowe obejmuje spójne działania szkoły w zakresie pracy indywidualnej i grupowej z uczniami przy wsparciu i poradnictwie nauczycieli oraz zaangażowaniu rodziców. Działania mają charakter zaplanowany, systematyczny. Jest to zobowiązanie i wysiłek całej społeczności szkolnej, w której poszczególne grupy podejmują określone działania.

Zakres zadań poszczególnych osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z kompetencji, profilu wykształcenia, wykładanych treści oraz podstawy programowej w szkole podstawowej.

Dyrektor szkoły – odpowiedzialny za realizację działań doradztwa zawodowego, wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole, a instytucjami zewnętrznymi.

Koordynator doradztwa zawodowego bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ewaluację i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ.

Pedagog i psycholog szkolny diagnozują potrzeby oraz możliwości uczniów, udzielają indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kierują uczniów do specjalistycznych placówek. Włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów. Włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Wychowawcy na lekcjach wychowawczych prowadzą zajęcia na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów. Pokazują możliwości szukania pomocy w zakresie doradztwa zawodowego (instytucje pozaszkolne, strony internetowe, itp.). Określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów. Włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego.

Przykłady zadań nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą słowników, encyklopedii, komputera. Wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. Zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania, zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczą podstawowych umiejętności technicznych.

Nauczyciel informatyki prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnych szkół średnich, pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu się do elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.

Nauczyciele języka polskiego omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.

Nauczyciele matematyki uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

Nauczyciele języków obcych zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkudzaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.

Nauczyciele przyrody omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.

Nauczyciele historii i społeczeństwa informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.

Nauczyciele wychowania fizycznego omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.

Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie prowadzą lekcje na temat ról społecznych i modeli życia. Zapoznają ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Kształtują u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.

Nauczyciele etyki przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

Nauczyciel muzyki zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.

Nauczyciel plastyki zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.

Nauczyciel techniki opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.

Nauczyciele-wychowawcy świetlicy aranżują zabawy sprzyjające poznawaniu różnych zawodów, organizują kąpki zawodowe w świetlicy, włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej. Rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów.

Nauczyciele bibliotekarze prenumerują czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego. Aktualizują i udostępniają zasoby dotyczące doradztwa zawodowego.

Pielęgniarka szkolna współpracuje z nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym. Udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów.

Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

Na każdym przedmiocie nauczyciele realizują podstawę programową odnoszącą się do doradztwa zawodowego.

V. Podmioty wspierające działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP):

- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- prowadzenie poradnictwa indywidualnego.

Ośrodki doskonalenia nauczycieli (ODN):

- organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, konferencji dla doradców zawodowych oraz osób zainteresowanych doradztwem zawodowym,
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego.

Biblioteki pedagogiczne:

- udostępnianie szkołom informacji o usługach doradczych w regionie, wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego;
- wspieranie nauczycieli-bibliotekarzy w pozyskiwaniu, gromadzeniu i udostępnianiu informacji edukacyjno-zawodowych;
- gromadzenie i udostępnianie doradcom zawodowym i nauczycielom publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;

Szkoły ponadpodstawowe (szkoły programowo wyższe):

- udzielanie osobom zainteresowanym informacji na temat oferty edukacyjnej i zawodowej oraz zasad rekrutacji, itp.;
- prowadzenie laboratoriów, wykładów i warsztatów, rozwijających zainteresowania uczniów;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym – szczególnie dla klas VII i VIII;
- organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VIII.

Urzędy pracy

- informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;
- przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników;
- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;
- udzielanie informacji dotyczących rynku pracy za granicą;
- udostępnianie publikacji m.in. na temat sytuacji na rynku pracy.

Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):

- organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego;
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby);

VI. Treści i czas realizacji programu

Treści z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane w ciągu roku szkolnego na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą poprzez udział uczniów w wyjściach i wycieczkach, w spotkaniach i imprezach edukacyjnych związanych z wyborem szkoły średniej i poznawaniem zawodów.

Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym, które wynikają z ramowych planów nauczania;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez specjalistów, nauczycieli i wychowawców – m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli, psychologów, pedagogów),
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. projekty edukacyjne, konkursy) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, w wizytach zawodoznawczych).

PROGRAM REALIZACJI WSDZ

Program realizacji WSDZ dla klas I - III

Tematyka działań	Metody i formy realizacji	Klasy	Termin realizacji	Osoby odpowiedzialne za realizację działań
Poznanie siebie	W ramach realizacji zajęć dydaktycznych, realizowanie tematów związanych z orientacją zawodową. Każdy ma swoje zainteresowania. – opisywanie własnych zainteresowań i określenie, w jaki sposób można je rozwijać.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
	Pogadanki na temat pasji, zainteresowań, mocnych i słabych stron.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca światlica
	Systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zdolnościach, zainteresowaniach.	I - III	terminarz zebrań z rodzicami	wychowawca
	Umożliwianie uczniom prezentacji swoich zdolności i umiejętności - organizowanie akcji i konkursów rozwijających i wspierających rozwijanie własnych osiągnięć i zainteresowań.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca światlica

Świat zawodów i rynek pracy	Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, pasjonatami. Wycieczki zawodoznawcze.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
	Lekcje w ramach edukacji wczesnoszkolnej. Przeprowadzanie zajęć, pogadań z zakresu poznawania wybranych zawodów.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca światlica
Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Wskazywanie treści, których dziecko lubi się uczyć, oraz uzasadnianie potrzeby uczenia się i zdobywania nowych umiejętności.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
	Wskazywanie różnych źródeł wiedzy i podejmowanie przez ucznia próby korzystania z nich.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca światlica
Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno - zawodowych	Udział uczniów w zajęciach dodatkowych, kołach zainteresowań.	I - III	w ciągu roku szkolnego	wychowawca światlica

Program realizacji WSDZ dla klas IV – VI

Poznanie własnych zasobów	Systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zdolnościach, zainteresowaniach.	IV - VI	terminarz zebrań z rodzicami	wychowawca
----------------------------------	--	---------	------------------------------	------------

	Poznanie własnych zasobów, planowanie przyszłości – zajęcia w ramach lekcji wychowawczych.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy/pedagog/ psycholog światlica
	Organizowanie akcji i konkursów rozwijających i wspierających rozwijanie i prezentowanie własnych osiągnięć i zainteresowań.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	wychowawca nauczyciele przedmiotowi
	Wspieranie w rozwoju zdolności i uzdolnień - zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	nauczyciele przedmiotowi światlica
Świat zawodów i rynek pracy	Realizowanie tematów związanych z orientacją zawodową w ramach zajęć edukacyjnych.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	nauczyciele przedmiotowi światlica
	Wycieczki zawodoznawcze. Spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
	Pogadanki, prelekcje - zajęcia wspierające orientację zawodową prowadzone w ramach lekcji wychowawczych.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Lekcje przedmiotowe, pogadanki, lekcje wychowawcze na temat kształtowania potrzeby uczenia się i zdobywania nowych umiejętności.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	wychowawca nauczyciele przedmiotowi
	Pogadanki dotyczące pozyskiwania wiedzy i informacji z różnych źródeł i zachęcanie uczniów do korzystania z nich – w zakresie dalszej ścieżki kształcenia i wyboru przyszłego zawodu.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	nauczyciele przedmiotowi

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Motywowanie uczniów do udziału w konkursach przedmiotowych i innych. Udział uczniów w zajęciach dodatkowych.	IV - VI	w ciągu roku szkolnego	nauczyciele przedmiotowi wychowawca
---	---	---------	------------------------	--

Program realizacji WSDZ dla klas VII – VIII

Tematyka działań	Metody i formy realizacji	Klasy	Termin realizacji działań	Osoby odpowiedzialne
Poznanie własnych zasobów	Ankiety diagnozujące dot. zainteresowań, zdolności, kompetencji, predyspozycji zawodowych.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	doradca zawodowy
	Konsultacje indywidualne/grupowe dot. zainteresowań, uzdolnień, kompetencji, predyspozycji zawodowych.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	doradca zawodowy
	Rozmowy doradcze dot. możliwości i ograniczeń w zakresie wykonywania zadań zawodowych.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	doradca zawodowy psycholog pedagog
	Systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zainteresowaniach.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	wychowawca
	Zajęcia z doradztwa zawodowego	VII – VIII	wg planu	doradca zawodowy
	Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów (koła	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	nauczyciele

	zainteresowań, konsultacje dla uczniów).			
Świat zawodów i rynek pracy	Wycieczki zawodoznawcze. Spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów.	VII – VIII	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy
	Zajęcia z doradztwa zawodowego.	VII – VIII	w ciągu roku szkolnego	doradca zawodowy
Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Zajęcia grupowe – zapoznanie z zasadami rekrutacji do poszczególnych szkół ponadpodstawowych.	VIII	II semestr	doradca zawodowy wychowawcy
	Analiza ofert szkół ponadpodstawowych pod względem możliwości dalszego kształcenia.	VIII	II semestr	doradca zawodowy wychowawcy
	Zajęcia z doradztwa zawodowego.	VII – VIII	wg planu	doradca zawodowy
	Udział uczniów w Targach szkół ponadpodstawowych.	VIII	II semestr	wychowawcy doradca zawodowy
	Udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowych – gazetka ścienna. Przesyłanie aktualnych informacji dotyczących oferty szkół, rekrutacji do wychowawców klas ósmych oraz do rodziców	VIII	II semestr	doradca zawodowy
Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Motywowanie uczniów do udziału w olimpiadach i konkursach przedmiotowych celem planowania dalszej ścieżki edukacyjnej.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	wychowawca nauczyciele
	Pogadanki, rozmowy doradcze dot. celów i planów edukacyjno-zawodowych.	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy pedagog psycholog doradca zawodowy
	Upowszechnianie informacji na temat rekrutacji, ofert szkół	VII - VIII	w ciągu roku szkolnego	doradca zawodowy

	ponadpodstawowych- uaktualnianie gablot informacyjnych.			
	Zajęcia z doradztwa zawodowego.	VII - VIII	wg. planu	doradca zawodowy

VII. Metody pracy doradczej

- Metody aktywizujące (burza mózgów, dyskusja, giełda pomysłów) wspólne pracowanie nad rozwiązaniem problemu;
- Drama- krótkie scenki i inscenizacje, odgrywanie ról;
- Metody plastyczne;
- Metody audiowizualne, programy i prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne;
- Mini wykłady;
- Pogadanki;
- Debaty.

VIII. Przewidywane rezultaty (efekty) i korzyści z realizacji WSDZ:

Planowane efekty systematycznej i spójnej pracy środowiska szkolnego:

- Kształtowanie odpowiednich postaw, nawyków, umiejętności i wiedzy oraz aktywności zawodowej uczniów.
- Pomoc rodzicom i opiekunom w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci.
- Dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- Zrozumienie mechanizmów rynku pracy.
- Świadome planowanie swoich działań.
- Wspieranie motywacji wewnętrznej.

IX. Ocena i ewaluacja

Przeprowadzaniem wewnętrznej ewaluacji programu, realizowanej w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego zajmie się szkolny koordynator doradztwa zawodowego.

Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego powinna opierać się na stałym monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań. Kontrola powinna być dokonywana w celu usprawnienia i ulepszania realizowanych zadań lub wytyczenia nowych form pracy. Wykorzystana zostanie do tego technika wywiadu/ankiety i obserwacji. Ewaluacja pozwala także zaobserwować dynamikę procesu i rodzące się nowe potrzeby czy niezaplanowane rezultaty. Dzięki ewaluacji można dokonywać aktualizacji działań doradczych, odkrywać aktualne potrzeby i oczekiwania - co pozwala na długoterminowe planowanie działań.